

Cser Ferenc:

Turáni szómágia (Sípos Erzsébet: Kultúrák kialakulása Mezopotámiában és a Kárpát-medencében. Dél-Mezopotámiai városok.)¹⁷

A kötet két tanulmányt tartalmaz.

Az első tanulmány, a *Kultúrák kialakulása Mezopotámiában és a Kárpát-medencében* című a közel-keleti őskultúráktól elindulva bemutatja a mezopotámiai városi kultúra kialakulását, és nagy vonalakban ismerteti azok jellegzetességeit, történelmét, királyait. Ismerteti a mezopotámiai vallási ismeretek alapján a „hajdankor nagy isteneit”. Ezt követően áttér a Kárpát-medencére és annak újkőkori kultúráját mutatja be, mint a Kárpát-medence őskultúráit, majd nagy vonalakban végigvezeti az olvasót a rézkor és a bronzkor műveltségein, elemzi azok sajátosságait, területi bontásban. A tanulmányt 29 oldalas Függelék zárja, amelyben ismét visszatér a mezopotámiai városokra, majd Egyiptom érintésével részletes kiegészítéseket közöl a főbb témakörök mentén. A 157 oldal hosszúságú munkát a képek jegyzéke (55 kép, 3 színes), majd 58 irodalom felsorolása zárja le.

A kötet második tanulmányának címe: *Dél-Mezopotámiai városok*. 21 oldalon, 17 ábra bemutatásával és 21 irodalom felsorolásával ismerteti 4 város – Tell-el-Ubaid, Eridu, Uruk, majd Ur – keletkezését, történetét, a település sajátosságait.

A tanulmány a rendelkezésre álló irodalom töredékét használja fel, valójában zömmel Roaf, kisebb mértékben Oats munkáját tükrözi. Ez a tanulmány az elsőként említett tanulmány Sumérral foglalkozó részének kiegészítéseként kezelhető, az olvasónak hasznos ismereteket nyújt.

Forduljunk most az első tanulmányhoz, hiszen abban foglalkozik a minket, magyarokat is érintő kérdésekkel.

A munka négy fő részre osztható. Az első részben, két fejezetre osztva, a szerző bemutatja a Közel-Kelet korai kultúráját, majd a mezopotámiai őskultúrákat. Itt a Kebara, a Natúfi és a kerámiát megelőző újkőkori anyagot ismerhetünk meg, majd a Jarmo, a Hasszúna-Szamarra, Csoga-Mami, Tell-Esz-

¹⁷ Sípos Erzsébet: Kultúrák kialakulása Mezopotámiában és a Kárpát-medencében. Dél-Mezopotámiai városok. Antológia Kiadó, 2005, Kecskemét. B5, 215 oldal, 72 kép – közülük 4 színes.

Szawwan, Yarim-Tepe, Tell-Brak, Arpacsije műveltségekről kapunk a forrásokból ismert anyagot. Ezt követően Sípos Erzsébet már áttér az Arxxx típusú nevek boncolgatására és belebonyolódik a szabír nép vélt jelenlétének és történetének kérdésébe.

A tanulmány második része ebből nő ki, és a *Hajdankor nagy istenei* címet viseli. Itt elemzi Sumér isteneit, azok egymásra vonatkozó szövevényes rendszerét, neveit, szerepüket. Az embernek az a benyomása, hogy Sípos a hitvilág isteneit valóságos, földön járó lényeknek fogja fel, azok hosszú életének indokaként a 'fehér arany'-at teszi felelőssé, amely kissé elgondolkodtató.

A tanulmány első két részében a szerző a terület történelmének, műveltségi jellemzőinek adatait szinte kizárólag Roaf könyvére alapítja, a szövelemzéseit, népnév-elemzéseit Labat szótárára alapszanak.

A tanulmány harmadik részében Sípos a Kárpát-medence újkőkori műveltségeivel foglalkozik, majd röviden érinti a bronzkort és a rézkort is. Ez utóbbinál megemlíti ugyan a pásztor életmód megjelenését, de láthatóan nem tud arról, hogy ez a sztyepei lovas nagyállattenyésztők több hullámban való hódításainak az eredménye.

Sípos Erzsébet tanulmányának harmadik részét gyakorlatilag Kalitz munkájára alapozza, független, más jellegű ismeretet nem mutat be.

Negyedik fő résznek tekinthető a Függelék, ahol meglehetősen laza rendben ad további kiegészítő jellegű adatokat az egyes témakörökkel kapcsolatban. Itt olvashatjuk a földrajzi nevek felsorolását, amelyből aztán a MA-gy-AR nép világszerte elterjedésének gondolata csillan át, Csicsáki Jenő Mú, ill. Paál Zoltán Arvisura könyveinek szellemében.

A dolgozat legfőbb mondanivalója a következőkben foglalható össze:

A sumér népesség turáni eredetű. A sumér magaskultúra nem csak időben előzi meg az európaiakat, hanem genetikai elődként is szolgál.

1. A sumér kultúra forrását tekintve később is a turáni népekre támaszkodik, amelyek Szubar, Szabir, stb. néven ismertek és a Folyamköztől északkeletre éltek. Ezekből ered a magyar népesség is.

2. A népnévben az AR, a MA és a SU, SA, stb. kezdetűek a magyar népességet jelentik, lett légyenek bárhol is a világon.

3. A sumér műveltség és nép év tízezrekkel visszanyúlik a jégkorszak elé, föltehető forrása az azóta elsüllyedt Mu nevű kontinens.

Nézzük ezeket konkrétan a maguk megjelenési alakjában.

1. Embertípus.

Ezzel az alapállással indul a könyv: turáni emberfaj volt a sumér. Sípos a mezopotámiai népességből a sumért turáni eredetűnek írja le (pl. az 5., 6., 22., 23, 34., stb. oldalak). A 34. oldalon így zárja a Halaf kultúra ismertetését: „*Halaf*

nem volt sem szír, sem indoeurópai eredetű település, mint ahogy manapság sokan ezt szeretnék elhitetni. Alapnépessége az arab-invázióig turáni szabír volt.” Sajnos, hogy mit ért turáni alatt, azt nem adja meg, de azt sem, hogy miért tekinti ezt a népet turáninak.

Ismert viszont, hogy a Sumér és az Akkád népessége embertanilag nagyjából azonos volt, és pedig 2/3 részben mediterrán és 1/3 részben armenoid embertípusból állt. A mediterrán embertípus hosszú fejű, vékony csontozatú, közepes, vagy alacsony termetű ember és föltehetően az afrikoid embertípusból alakult azzá a natufi műveltség idejére. Az armenoid embertípus pedig a Kis-Kaukázus déli felében elterjedt, közepesen rövid fejű, vékony csontozatú típus és feltehetően a kaukázusi emberfejlődés eredménye. Egyik sem felel meg a később, csupán az időszámításunk kezdetére kialakult ún. turáni embertípusnak, amely kifejezetten rövid fejű, közepesen magas, bár vékony csontozatú volt. Sumér kialakulását megelőzően (i.e. 5. évezred) a Turáni Alföld nagyrészt lakatlan volt, legfeljebb elszórtan, a mai iráni határhoz közelebbi részeken volt némi település, de maga a Turáni Alföld akkor sem tartalmazta a később turáninak nevezett embertípust.

A Körös kultúra leírásánál (78. oldal) ezt olvashatjuk: *„Nem volt dunántúli megfelelője, ez is azt bizonyítja, hogy ez a népesség, amely elindította az első kultúránkat a Kárpát-medencében, dél-kelet, azaz Mezopotámia felől terjeszkedett fölfelé.*” Jellemző Sípos elfogultságára, hogy neki a dél-kelet Mezopotámiát jelent, holott ennek a népességnek a feltehető forrása Anatólia, azaz nem Mezopotámia, ahol ebben az időszakban éppen a kiszáradó időjárás miatt ember nem is élt. Erre a királyoknál is érdemes odafigyelnünk (40. o), hiszen a királyok uralkodását messze a jégkorszak előttről eredezteti, holott arra, hogy királyi uralom, de általában hatalmi elrendeződés létezett volna a Fekete-tó feltöltődését megelőző időben (i.e. 6. évezred előtt) sehol semmiféle jel nincs. Legkevesbé Mezopotámiában, ahol már a natufi időszakban sem mutatható ki emberi élet, előtte meg egyáltalán nem.

2. Időrend.

Sípos ezt írja a Hasszúna-Szamarra-kultúra bevezetőjében: *„Sokan ezzel a periódussal azonosítják a Kárpát-medencében a Körös-kultúrát. Legidősebb lelőhelye Hasszúna, kora i.e. 6500-tól kezdődik; Roaf idősebbnek, J. Klima fiatalabbnak, csak 4800-tól számítja kezdetét.*”

Sípos időrendi gondjai már itt jelentkeznek, később ezek csak fokozódnak. Pl. a 107. oldalon kijelenti: *„Igen nagy vita alakult ki a kormeghatározás körül. A C₁₄-es vizsgálatok kb. i.e. 5300-ra teszik keletkezésének idejét (Még korábbi lenne a Körös-kultúra kezdeténél?) A régészek, kutatók jóval fiatalabbnak vélik, az ő kormeghatározásuk legalsó határa i.e. 3500-3400 körüli idő, ez megegyezik az Uruk IV. ásatási réteg legidősebb szintjével. Többen, pl. Falkenstein 2800 és 2750 közé helyezi, amikor szerinte kapcsolat jött létre a mezopotámiai területek-*

kel. (Makkay J. 31. o.), *Gelb is i.e. 2800-ra, Uruk III. kori idejével egyeztetni.*” — és ezt fogadja el a szerző is.

A sumér műveltség ismertetéséhez Sípos M. Roaf: *Mezopotámiai világ atlasz* c. eredetileg angolul, a Times gondozásában megjelent Kulturális Atlaszok sorozat tagjának anyagát használja fel. Innen veszi a bemutatott ábrák nagy hányadát is. A könyv jó alap a mezopotámiai kultúrák rövid taglalásához, csak hát, mint minden összefoglaló munka, számos hiányossággal rendelkezik. Ezeket a hiányosságokat számos más könyvből pótolni lehetett volna – így pl. G. Roux: *Ancient Iraque*, Penguin Books, a III. kiadás 1992-ből, vagy G. Leick mostanában megjelent *Mesopotamia* c. könyvéből (Penguin Books, 2002), de magyar nyelven is elérhető még jó néhány könyv, amelynek segítségével a sumér műveltség, városi civilizáció bemutatható lett volna. Ilyen pl. Götz László: *Keleten kél a nap* c. könyve, amelyben komolyabban foglalkozik Sumér kérdésével, igaz, könyvében keményen hadakozik Gimbutas időrendjével, azaz a faévgyűrűkkel kalibrált ^{14}C időrenddel. Ám maradjunk Roaf könyvének.

A könyv angol változatának 19. oldalán mutatja be Roaf azt a módszert, amelynek alapján a mezopotámiai műveltségek időrendjét fölépítette. Sípos helyenként kritizálja Roaf időrendjét, mondván, hogy idősebbnek tünteti fel egyes rétegek korát, mint mások. Pedig Roaf a 19. oldalon pontosan megmondja: a ^{14}C , azaz carbon-14, azaz Sípos jelölésével: C_{14} -es időmeghatározás faévgyűrűkkel kalibrált – ezért a valósághoz legközelebbi – módszerét veszi alapul. Ez természetesen eltérő időket ad a régészeti rétegek korábban becsült idejéhez képest, bár Mezopotámiában ez az eltérés jelentéktelennek nevezhető.

Azonban nem nevezhető ez jelentéktelennek a Mezopotámiához viszonyított Kárpát-medence korainak meghatározásában, ugyanis ott a hagyományos régészeti korok 1969-ig nem lettek összekötve a Közép-Kelet megfelelő rétegtanával, ezért a Kárpát-medence – de egész Közép- és Nyugat-Európa – hagyományos rétegtani időrendje mintegy két-három évezreddel fiatalabbnak jelent meg, mint ami az évgyűrűkkel kalibrált ^{14}C módszerrel meghatározott időrend, amely ezért évtizedekig eltért a hagyományos régészetitől, míg nem 1968-69-es ásatások során M. Gimbutas és C. Renfrew a görögországi Sitagroiban a két rétegtant összekötötte (lásd C. Renfrew: *Before Civilization*, Penguin Books, 1978, p.: 109.). Ekkor kiderült, hogy a telep Vinča korú rétege két méterrel van az addig azonos korúnak vélt Trója I-II rétege alatt. Ekkor már hagyományos régészeti módszerrel is bebizonyosodott, hogy Közép-Európa hagyományos régészeti időrendje hibás. Kalicz könyvében, amelyet Sípos a Kárpát-medence korai időszaka műveltségeinek bemutatásához használ, mint kizárólagos forrást, még ez az időrend szerepel. Mellette azért feltüntették a nem kalibrált ^{14}C időrendet is, de a 7-8 évezred távlatában már ez is egy évezredet meghaladó mértékben fiatalabb, mint a valódi, mint az évgyűrűkkel kalibrált idő. Tehát az az időrend, amelyet Sípos könyvében végig használ, következetesen évezredekkel fiatalabbnak fogja fel a Kárpát-medence műveltségeit, mint azok valódi kora. Sípos pl. a 89. oldalon ezt írja a Tiszai kultúrával kapcsolatban: „*Kezdet: 2.800; a természettudo-*

mányos vizsgálat két szakaszra osztja korát: a korai 4.045-ben, a késői 3.450-ben kezdődik. Korban megegyezőnek tartom a mezopotámiai Dzsemdet-Naszr korszakkal, a kb. 3.300-3.200 közötti periódussal.” Mért? Ha a természettudományos meghatározást tekintjük, akkor évszázadokkal idősebb, ha a valódit, akkor évezreddel is, de ha a hagyományost, akkor meg fiatalabb a mezopotámiai-nál. És ez a fajta összehasonlítás lépten-nyomon föllelhető Sípos munkájában.

Nem hasonlíthatók össze a Kárpát-medencei és a mezopotámiai régészeti adatok a hagyományos rétegtani időrend alapján, ám Sípos mégis ezt teszi. Hogy a hagyományos rétegtani időrend valóban hibás, az tehát 1970 óta ismert. Renfrew könyve 1970-ben, majd papírborítással 1973-ban jelent meg, de magyarul is kiadták a könyvet 2005-ben. M. Gimbutas valamennyi 1970 utáni munkájában a valós időrend alapján ismerteti Európa újkőkori, réz- és bronzkori műveltségeit és ez alapvetően a Sípos által megfogalmazottaktól eltérő következtetéssel jár. Lásd pl. M. Gimbutas: *The Civilization of the Goddess*, Harper, San Francisco, 1991. Következtetés tehát: Közép-Európa ekkori műveltségei nem a sumérból származó, azt követő műveltségek, hanem fordítva: azt megelőzőek. Éppen ezért azok a sumérből semmiképp sem vezethetők le, a kettő viszonya meglehetősen labilis. Különösen igaz ez abban a vonatkozásban, miszerint a sumérok fémbányászként éltek volna Közép-Európában (23. oldal). Tudvalévő, hogy a sumérok sehol sem bányásztak, nem „kutattak fel” sehol sem fémeket, a fémet kereskedelem révén szerezték be, és Közép-Európa fémkorszakai – különösen igaz ez a rézkorszakra – megelőzték Sumér létét. Sumér határaihoz sokkal közelebb meglehetősen nagy kapacitású rézbányák és réz, ill. bronzöntödék voltak, pl. az Ararát tövében Mecamor (lásd erről Gábori Miklós: *Ala-Tau – Ararát, Régészeti utazások*, Gondolat, Budapest, 1978, könyve 314-317 oldalait). A bronzkorszakban pedig a Kárpátokon belül antimon és nem ónbronzzal készült, azaz az itteni bronz alaposan különbözött attól, ami Sumérből ismert.

3-4. Népnevek, istennevek – szómágia.

Sípos érvelési módszerének rendkívül fontos eszköze a névelemzés, azaz személy és földrajzi neveket a sumér nyelv alapján próbál összetevőkre bontani és sumér fogalmakkal azonosítani. Munkájában ilyen alapszavak az AR, a MA, a SU és hasonló szótagok. Labat szótárát használja, és onnan merít hangalakokat. De ugyanígy sumér istenségek nevére igyekszik visszavezetni számos olyan jelrendszer olvasatát, amelynek valójában semmi köze sincs a sumér műveltséghez.

Ismert, hogy a sumér nyelv írását – és ennek alapján magát a nyelvet is – az akkád nyelv alapján fejtették meg. A ma elérhető legkorszerűbb sumér szótár Halloram gondozásában ismert és a világhálóról letölthető (<http://www.sumerian.org/sumerlex.htm>). Ez a szótár 25 évi szorgalmas munka eredménye, amelynek során a korábban feltételezett hangalakokat csiszolták és az egyes jelek hangértékét igyekeztek a lehető legkisebb ellentmondással meg-

oldani. Halloram véleménye szerint az 1935-ös szótárakban szereplő hangalakok nagyon nagy része hamisnak bizonyult, ma már használhatatlanok. Sípos mégis erre alapoz. Igaz, elődei, Bobula és Badinyi is ezt használták a közelmúltig.

Ugyancsak ismert ma már a sumér nyelvtan is. Megállapították, hogy a kezdeti időszakból származó írások – itt most nem a kereskedelmi jegyzetekre gondolok – nem tartalmaztak nyelvtani elemeket, csakis a szavak pusztá egymás mögé helyezésével fejeztek ki gondolatokat. Hayes (Hayes, John Lewis: *A Manual of Sumerian Grammar and Texts*, Undena, Malibu. 1990) felteszi, hogy akkor még a szövegeket olvasók biztos sumér nyelvtudással rendelkeztek – használták az élő nyelvet – ezért nem írták ki a nyelvtani vonzatokat. Később – Hammurabi korszaka után – már csak szakrális nyelvnek használták a sumért és csakis szűk kör beszélte a nyelvet, ezért ki kellett tenniük a nyelvtani elemeket, azok nem akkoriban keletkeztek. Sípos erről azonban ugyancsak nem tud.

Halloram szótárából egyértelmű, hogy a sumérok valamennyi hangkombinációt használtak szóképzésre, azaz a rendelkezésükre álló mássalhangzókból (b, d, g, ng, h, ch, k, l, m, n, p, r, s, sz, t, z) és magánhangzókból (a, e, u, i) valamennyi lehetséges egy tagú szót képezték és írásjelként használták is. Minthogy sokkal több fogalom létezett már akkoriban is, semmint amit egyszótagú szavakkal kifejezni lehetett, ezért a szótagok zömének többszörös a jelentése. Ezért bármelyik nyelven leírt, kimondott összetett, többszótagú szót fel lehet bontani a sumér szótagok szerint, hiszen az összes lehetséges kombinációban léteznek, a nyelv saját, sokkal bővebb hangkészletét pedig tetszés szerinti sumér hangra lehet lefokozni. Sípos ezt használja fel, amikor akár magyar szóképzésből, akár földrajzi nevek közül emel ki szavakat és bontja fel részeire. Példaként had említsem meg a Tatárlaka-i táblákkal kapcsolatos elemzését, ahol Tartaria-nak fogja fel a szót – és felteszi, hogy ez volt a hely ősi neve – és aztán így bontja fel: T-AR-t-AR-ia – kibontva belőle kétszer is a számára oly fontos AR szócskát, bár a kétszer előforduló t-hanggal nem törődik. Ismeretei hiányára jellemző, hogy *Tartarianak* véli a hely elnevezését, és Tatárlakát csak későbbi névnek érzi, holott sajnos ez éppen fordítva van. A név a tatár invázió előtt ismeretlen volt, a *tartar* egyébként azonos a *tatárral*, az angolok a két szót felváltva használják, azaz ez a név nem ősi, semmiképp sem vonatkoztatható az évezredekkel korábban kihalt nyelvre.

Az ú.n. *szómágiára* jellemző az AR szótagon felül a SU szótag kezelése. Könyve hátlapján és bevezetőjében egyaránt a SU-BIR névvel foglalkozik, és azt Labat alapján a sumérok önelnevezésének véli, azaz Mezopotámiát ért alatta. Holott ez messze nincs így. A sumérok valóban SU.BAR nevet használtak a tőlük északra élő nem sumér népekre és ennek a jelentése *ellenség, rabszolga* (SU: *test*, BAR: *idegen*). A SU szótag és a SA szótag egymással nem keverhető, más a jelentésük, de a ŠA szótaggal sem keverhetők, ami megint mást jelent. Ezért a SUBAR, a SABIR, majd a ŠUBAR nem egymást helyettesítő szavak és nem jelentenek egyazonos népeiséget, etnikumot. A tatárlakai kerek tábla jobb alsó negyedének az olvasata (109. oldal) ezért alapvetően félrevezető. A tábla jelei

nem sumér-specifikusak, ezek a jelek a Kárpát-medencében már évezredekkel korábbról ismertek (lásd Varga Csaba: *Jel, jel, jel ...* c. könyvét, amelyre ugyan hivatkozik, de ez nem tűnt fel Síposnak), különösen mert a korrekt időrend alapján a tábla olyan rétegből került elő, amely műveltségének már vége szakadt, mielőtt Sumér megjelent volna, mint sumér (i.e. 5.500 és 4.500 között élt, a sumér írás ellenben ismeretlen i.e. 3.500 előtt).

Éppen ezért értelmetlennek vélem a Tiszai kultúra írásjeleinek a sumér alapján való elemzését is (pp. 89-99.). Számos jelről igazolható, hogy az szinte minden műveltségben megjelenhet és a jelentése azonos. Ez különösen érvényes a nőiséget jelképező rombuszra, vonalkával ellátott háromszögre (p. 93), mert ez nem nyelvi kérdés, ez egyszerűen az, amit minden nőnél lehet látni. Ide kapcsolódik az M jel kérdése is, amelyet a MA szómágiáján (pp.: 38-40, 58, 85) keresztül Sípos a magyarhoz, a magyar népeességhez köt. Könyvének címlapján látni a szolnoki arcos edény színes képét, ahol az M jel vastagon kitűnik. De az is, hogy ez nem a magyar első betűjét jelenti, hanem a férfit hívó nőt, ahogy a tulipán jelképnek is ez az értelme. Ezt látja valamennyi férfi ebben a helyzetben – és ez a termékenység, és nem a magyart jelenti. Sípos foglalkozik az M jellel, de nem ismeri, hogy a hasonló jelek – több hullámcsúccsal – általában a víz hullámzó mozgásához tartoznak és elsősorban nem istenséget, hanem a lélek-elemek közül a vizet jelentik. Ez pontosan kiderül azokból az írásokból, ahol ez a jel meg van és ismert az olvasata. A székely/magyar rovásírásban az olvasata: *v*, az egyiptomiban *m* és érthető, hiszen amit magyarul a *víz*, az egyiptomiaknál *me* szó írja le. Így ezek az elemzések egyáltalán nem azt bizonyítják, hogy a Szegvár-tűzkövesi és Kökénydombi szobrok sumér istenneveket tartalmaznak, hanem azt, hogy Sípos a nem-sumér jelképek és hit világában járatlan.

Vissza kell még térnünk itt az AR szótagra. Ezzel külön fejezetben foglalkozik (pp.: 47-54). A szótag Árpád-dal kapcsolatban merült fel. Valóban volt egy ARPAD nevű helység Mezopotámia északi részén, de sajnos nem a sumér, hanem már a hettita időkben (lásd Roaf, p.: 164 térképen). Arpachiyech név ismert, de ez jelenkori név, Ninive melletti tell nevét jelenti. Sípos azonban több mint száz földrajzi nevet gyűjtött össze, amelyben az AR szótag előfordul, és azokat egytől egyig egy nagy AR nevű népeességhez köti (a MA szótaggal egyetemben, mint *magura* szót is elemezve a Függelékben, pp.: 141-151, természetesen Sípos szerint a szó végi *ra* az AR szótag fordítottja). Hogy csak néhányat idézzek: *Ararát* – ebben kétszer is felismerni véli az AR szótagot, de az idézett *Tartaria* névben is. Aztán Ausztráliából idézi *Armada*-t (p.: 150). Nem jegyzi meg, hogy ez nem az itt járt AR nép jele, hanem a név a XVIII. század végétől betelepülő angolszászoktól származik, – pontosabban föltehetően az ír *armagh*-ből, mert a *dale* völgyet jelent – és nem pedig az AR és a MA nép jele. Egyébként Ausztráliát a korábbi neve, SA.HUL alapján elemzi, ahol megint csak a SA népeességet véli felfedezni.

Nem zárhatjuk le a névmágiát boncolgató fejtegetéseinket a *hurri/hurrita* név és nép lényegére utaló gondolatok nélkül. Nem csak Sípos, hanem más hasonló

gondolatokat taglaló szerzők is úgy tekintenek a Közel-Kelet misztikus ősi népére, mint valami szentre. Sípos csak ezeket a gondolatokat ismétli. A *hurrik* a mai Örményország területéről ismertek, fekete különleges kerámiájuk különböztette meg őket a környezetüktől. Nyelvüket ragozónak ismerik, és ebben a vonatkozásban rokonnak tekinthető mind a magyar, mind a sumér nyelvvel. Ismert, hogy a harci szekér birtokában – amelynek forrása az orosz sztyeppe és a későbbi indoeurópai és nem a türk népekhez köthető – a Kr.e. XVII. század környékén megmozdultak, és hódító elitként rátelepedtek a Közel-Kelet több népére, országára, városára és annak arisztokráciáivá váltak. Nyelvüket ezek után hamar elvesztették, amely nem csoda, hiszen általában a hódító veszi fel a hódítottak nyelvét. Sípos könyvében az 52-54. oldalakon foglalkozik a kérdéssel és fogalmazza meg a *hurri* és a *szabír* nép azonosságát, holott ha a tényekhez ragaszkodunk, legfeljebb a *hurri* és a *subar* fogalom azonosságáról beszélhetünk. Láthattuk, hogy a *subar* a suméroknál az északi népeket jelölte, azaz nem kitüntetetten egy népet. Így értelemszerűen nem jelölhette a *hurri*-vá keresztelt *szabírt* sem, amelyből Sípos (54. oldal) és mások is a magyart igyekeznek levezetni.

Évtizedek óta elérhető már a hurriták nyelvét ismertető tanulmány (Speiser, E. A.: *Introduction to Hurrian*, Reprinted from *Annual of the American Schools of Oriental Research*, XX. 1940-41), amelyből viszonylag kevés nyelvi felkészültséggel is kitűnik, hogy a *hurrita* nyelvnek sem a sumérhoz, sem a magyarhoz nincs köze. Sem a nyelvtana, sem a szókészlete nem harmonizál egyikkel sem. Ellenben *hurri* származásúnak tekinthető Európa legfelsőbb arisztokráciája, de ugyanúgy az a jeruzsálemi arisztokrácia is, aki a zsidó vallás és felfogás megalakításáért felelős (lásd részletesebben a jelen szerző Benjámín c. könyvében). A szabírokkal alább még foglalkozunk.

Egy gondolat erejéig még a sumér nyelv fordítóira kell visszatérnünk. Sípos munkájában számos helyen idéz verseket Z. Sitchintől. A 66. oldalon pl. a versidézetet követően ezt olvashatjuk zárójelben: „Z. Sitchin, 124. o.; – *sajnos soha nem közli a fordító, hogy kitől származnak a felhasznált vers-idézetek fordításai.*” No, én angolul olvastam Sitchin nevezett könyvét és ott kifejezetten tudatta az olvasóval, hogy ezek az ő saját fordításai. Mondjuk a ‘nagy elődökre’ vezető munkában ezek kifejezett és szándékos félrefordítások, azért, hogy Sitchin igazolni tudja, miszerint az a civilizáció, amely a földön aranyat keresett és a 12. bolygón él, manipulálta az emberi géneket, hogy aranybányász rabszolgákat teremtsen magának. Ez a gondolat nem idegen Sípostól sem (23. oldal), pedig nem árt tudni, hogy Sitchin annak a szellemi körnek a ‘terméke’, aki ma a tévészmék terjesztésével igyekszik mosni az emberiség agyát, hogy a felsőbbrendű ember gondolatát elterjessze, az olvasóival elfogadtassa (lásd ezzel kapcsolatosan Jim Marss: *Titkos uralom*. Kapu, Budapest, 2003, 118. és 443. oldalait).

5. Ősidők kérdése

Végezetül térjünk vissza Sípos irodalmi adataira. Könyvében számos helyen hivatkozik az Arvisurára, Csicsáki Mú-jára, majd a Függelék végén ezek hasznosságára ‘bizonyítékokat’ sorol fel. Szerinte a Mú kontinens valahol a Csendes-óceánban volt, Aturán, Mú vagy hasonló neve volt, és itt élt az AR nevű népesség (p.: 153). A sziget katasztrófája miatt költözött ez a nép Mezopotámiába. Hogy mikor volt ez a ‘katasztrófa’? Létezett-e ez a földrész? Erre sorol fel a 153. oldalon néhány ú.n. forrást. Köztük egy Lhassában lévő emlékkövet, amelyen úgymond: „*olyan csillag-konstellációt ábrázol, mely kb. 70.000 évvel ezelőtt volt látható az égbolton.*” Akkor had’ tegyem hozzá azonnal, hogy ugyanaz látható ma is az égbolton, ami 70 évezrede volt, mert a napok egymás erőterében mozognak, és az elmozdulásuk Newton törvényei alapján fölöttébb pontosan számítható a tömegük és az egymástól való távolságuk alapján. Nos, egy-egy 4-8 fényév távol lévő nap – csillag – egymás erőterében évmilliók alatt kerüli meg egymást, azaz ha a kőtábla felismerhető csillagképet jelöl, akkor legalább 50-70 évezred kell ahhoz, hogy az azon ábrázolt csillagok egymáshoz képest 0,1 mm-rel különbözzenek. Azt pedig nem hiszem, hogy 70 évezrede ilyen pontosan karcoltak volna be egy csillagképet a kőbe és ma ilyen pontosan azt onnan le is olvasnák. Föltételezve itt azt, hogy a csillagkép éppen a naprendszerünkhöz legközelebbi csillagot is tartalmazza. A többiről kár is szót ejteni, évmilliókig az állócsillagok elrendeződése a földről nem lesz más, mint most. A Csendes-óceán fenéke ismert, nyoma nincs ott egy földrész eltűnésének – és az csakis a mesében süllyed el egy éjszaka alatt, ahogy arról írnak a mesemondók.

Ide sorolható a föltehetően Sumérban élt istenek és királyok hihetetlen hosszú életkora is, amelyeket Sípos igyekszik úgy bemutatni, hogy azok nem a hitnek, hanem a valóságot tükröző népi legendák termékei.

Forrásai hiteléhez egy idézetet had’ vegyek még elő. Sípos írja könyve 38. oldalán: „*Az Arvisura (Igazszólás) is ír Arpach/Árpád származásáról. Nem lehet tudni, hogy egyelőre mi fogadható el a könyvben leírtakból. Ugyanis az eredeti, aranylapokra és más táblákra rótt írások alapján lehetne teljesen hitelesnek tekinteni. Ezekből mindössze 315 oldalnyi másolt anyag került átadásra. A szerző, Paál Zoltán írja: ‘Tura elbeszéléseit meséknek nevezem. A mesék valódiságát igazoló eredeti iratok, ugyanis ... ma még nincsenek a kezemben.’ (14. o.)*”

Hát ez az! Maga a szerző is mesének tekinti a meséjét! Én is. De Csicsáki bácsi Mú című meséjét is. És ezzel fogalmazhatjuk meg Sípos Erzsébet dolgozatáról alkotott véleményünket is: *Ha Sípos Erzsébet a munkáját mesének tekintve adja a kezünkbe, hogy olvassuk, mint egy andalító mesét, akkor rendben van.*

Csak hogy nem így kapjuk ezt a kezünkbe, hanem mint a valóságot leíró munkát. De láthattuk, az időrendje alapvetően hibás. A szövelemzése fölöttébb komoly ismerethiányt árulnak el. Erős az előítéletes hit a munkában. Olyan fogalmakkal operál, amelyek abban a korban nem léteztek – pl. a sumér időszakra te-

szí az iráni területekre a hunok törzseit, számszerint 24-et, akkor, amikor ott még nem lehettek.

Viszont onnan indult el a sumér korszak elején a Karassuk műveltség, az orosz sztyeppéről kimozduló, lovas, harci-szekerekkel ellátott árja népesség nyomására, és tolt a korábbi szintén kaukázusi eredetű hosszúfejű Hisszár műveltség népességét keletre, majd foglalta el a helyét. Ebből a népességből alakul ki időszámításunk kezdetére a mongolid elemekkel ötvöződés révén a rövidfejű, ún. turanid ember, a mai török népek alaptípusa. Ezekből alakul ki az időszámítás előtti utolsó évezred végére a magát már hunnak nevező törzsek csoportja, természetesen a kínaiak rájuk akasztott neve alapján. Ennek a katonanépnek egy része jön aztán vissza a IV. században Európába és váltja fel a szarmaták uralmát, ötvöződik az Észak-Íránból a mohamedán vallásháborúk elől elmenekülőkkel és alakítja Kelet-Európa pásztor népességét. Ezek között található meg a szabír nevű is, amely nem népnév a klasszikus értelmében véve, hanem a pusztán kóborló emberek perzsa neve. A török nevük: kazár (lásd Sebestyén László: *Kézai Simon védelmében*, Nap Kiadó, Budapest, 1997, 66. oldal). Semmi közük a sumérok által SUBAR-nak nevezettekhez, ami, ahogy utaltunk már rá, nem egy népet, valódi népnevet jelent, mert így hívták a tőlük északra élőket, majd később a babiloniak így nevezték az asszírokat.

A névmágia tehát sehova sem vezet!

Sípos Erzsébet könyve ugyanakkor remek fegyvert ad az MTA hivatalosainak a kezébe, mert az ebben a munkában csípőből cáfolható anyagot minden, a finnugorizmust tagadóval szembe lehet fordítani. De nem csak azokkal szembe, hanem az egész magyarsággal szembe, mert úgymond, *„ha ti turániak vagytok, akkor ezt az országot jogtalanul bitoroljátok a jogos őslakóitól, akkor most vagy behódoltok az általatok leigázottaknak és büntetésből kiszolgáljátok őket, vagy mars vissza őshazátokba, vár titeket Turán sivatagja.”* Turán és nem Mezopotámia. Az a Mezopotámia, amely Sípos könyvében alaktalan terület csupán, valami dicsfény lengi körül, ám még sem jelenti a magyarság eredetét.

Ajánlom Sípos Erzsébetnek, hogy bővítse ki olvasási területét, ne csak Roaf, Kalitz, Paál, Csicsáki és Sitchin könyvét olvassa el, hanem mielőtt újra írni szeretne, néhányat a fentebb idézettekől is. Ugyanezt tudom ajánlani a kedves olvasómnak is.

Queanbeyan, 2007. augusztus 6.